

Een vergete

Emile De Cock

deel 1

TEKST: GINETTE DESMET EN R. DE VRIENDT - MORES

Onder de titel 'L'horticulture Gantoise' verscheen in de krant *L'Indépendant* van 17 april 1898 een opmerkelijk verslag over de evolutie van de tuinbouw in Gent en omgeving sedert de voorbije vijf jaren. Volgens de auteur is de aangroei van de bloemisterijen indrukwekkend. Hierbij valt op dat er vanuit de stad naar de omliggende gemeenten wordt uitgeweken waar de bedrijven er als paddestoelen uit de grond rijzen. Ledeborg, Gentbrugge (waar Van Houtte als een N.V. is gevestigd), Zwijnaarde, Sint-Amandsberg, Lochristi. . . waar reeds 75 firma's met meer dan 600 serres zijn ingeplant, voeren een hevige concurrentiestrijd om de mooiste bloemen en planten voort te brengen. Behalve aan de buitengemeenten en het stadscentrum besteedt hij ook aandacht aan de stadsrand waar hij naast de be-

en Lucie (Marie Livine) Claes. Zijn vader was bediende in de bloeiende groothandel in koloniale waren van Théophile Claes in de Burgstraat². Hij huwde Lucie (Marie Livine), de dochter van zijn patroon, en werd daarna diens vennoot in de zaak. Tussen 1854 en 1864 werd het gezin De Cock - Claes met nog twee zonen en drie dochters verrijkt, maar die kinderen stierven alle vijf tussen de leeftijd van 8 en 18 jaar. Volgens de familieoverlevering overleden ze aan tuberculose, van twee kinderen werd deze slepende ziekte inderdaad als doodsoorzaak in de bevolkingsregisters genoteerd³. Deze besmettelijke ziekte die in de onhygiënische arbeiderswijken talrijke slachtoffers maakte, sloeg ook toe bij de gegoede burgerij en liep er eveneens meestal fataal af. Er bestond immers nog geen efficiënte therapie. Emile zou door het vroege overlijden van zijn broers en zussen het enige overgebleven kind worden en de enige erfgenaam van het gezin De Cock - Claes. Door de zware gezondheidsproblemen van hun vijf andere kinderen waren

Links: Emile De Cock bij een *Cycas Revoluta*.
Collectie: Roza De Vriendt - Mores; Fotobewerking: Kurt Waegeman

n Gentse tuinbouwer

drijven van B. Spae, J. Story, B. Fortie en Ets. De Langhe ook het bedrijf van Emile De Cock te Ekkerghem vermeldt.

De bloemisterij van Emile De Cock, als pure liefhebberij begonnen door zijn vader Placide die er vooral geraniums en begonia's teelde, bleef slechts gedurende één generatie in bedrijf. Niettemin had het bedrijf een tot in het buitenland gerenommeerde naam en uitstraling. In een necrologie verschenen op 3 april 1913 in *La Flandre Libérale* wordt Emile De Cock vermeld als "une des personnalités les plus connues dans le monde horticole belge". Het tijdschrift *L'Horticulture Belge et Etrangère* publiceert in 1913 eveneens een necrologie en schrijft: "(...) il remporta de nombreux prix avec ses magnifiques collections de plantes du Cap (...) il aimait la plante pour elle même et non pour le profit qu'on peut en tirer...". Zoals dit het lot is van talrijke kleine bedrijven is ook in Ekkerghem Emile De Cock totaal in de vergetelheid geraakt. In verschillende publicaties over de wijk Ekkerghem vonden wij geen spoor of vermelding terug van zijn bedrijf¹.

Zijn imposante huis met wintertuin is verdwenen en vervangen door hoogbouw, de mooie tuin (een klein deel uitgezonderd) werd onder een laag beton begraven...

Familiale antecedenten

Emile De Cock werd geboren in Gent op 4 april 1852 in de Burgstraat als zoon van Placide De Cock

Placide De Cock en zijn echtgenote sterk bezorgd om de gezondheid van Emile. Volgens de familieoverlevering lieten ze hem daarom stage lopen in één of meerdere bloemisterijen, waarschijnlijk bij J. Van Geert (+1871) en diens opvolger E. Pynaert - Van Geert (hoek Brusselsesteenweg en E. Pynaertkaai) om in de 'gezonde lucht te leven'. Théophile Claes, grootvader van Emile langs moederszijde, was zelf zoon van een bloemist. Hij stond bekend als een zeer actieve plantenliefhebber en lag dus waarschijnlijk mee aan de basis van deze beslissing⁴. □□□

¹ Duizend jaar Ekkerghem. Gedenkboek. Gent 1974; Brochure 1000 jaar Ekkerghem, maart 1974; G. CELIS, *Akkerghem, het verleden het heden en de toekomst*. Gent 1928; A. DE BUCK, "Wetenswaardigheden uit het verleden van Ekkerghem", in *Gendtsche Tydinghen*, 3de jg. nr. 4, p. 118-126; J. CLAUWAERT, "Mijn moeder was een "Kuulkapperigge"", in *Gendtsche Tydinghen*, 27ste jg. nr. 1, pag. 45-47.

² nu Burgstraat 37.

³ Bevolkingsregister, 2de wijk telling 1867-1880, Akkerghemboulevard nr. 22 (in 1875 gewijzigd in nr. 24): De Cock Joseph Marie Edmond: + 15-5-1875: tuberculose pulmonaire; De Cock Marie Josephine Lucie: + 22-7-1877: tuberculose pul(monair); De Cock Ghislain Gustave: + 21-1-1877: coqueluche (kinkhoest). Van de twee andere kinderen werden geen overlijdensgegevens teruggevonden, Marie Josephine Emma + 10-4-1862 in de Burgstraat en Florence Maria Josephine overleed volgens haar bidprentje op 14-6-1866 te Evergem. De familie had daar toen een buitengoed afkomstig van de familie Thirenteyn.

⁴ R. DE HERDT. *Gentse floralien, sierteelt in Vlaanderen*, Gent 1990, p. 110.

Geheel boven: de voorkant van de statige woning van familie De Cock.

Roza De Vriendt - Mores

Boven: de achterkant van de woning waar Emile De Cock opgroeide op de Ekkergemboulevard, nu Einde Were in Gent.

Roza De Vriendt - Mores

Het woonhuis en domein op de Ekkergemlaan (nu Einde Were).

Op 12 september 1867 sloot Placide met de erfgenamen van Antoine Verplancke een huurcontract af voor een buitengoed op Ekkergem⁵. Antoine Verplancke was daar in 1850 komen wonen, had er zijn laatste dagen gesleten en was er bijna 90 jaar oud 'uitgeleefd' gestorven op 26 maart 1867⁶.

Het huurcontract beschrijft het buitengoed als een woonhuis met drie kamers op het gelijkvloers, kelders, serre, tuinhuisjes, moes-en lusttuin en een

visrijke vijver. In de huurvoorwaarden wordt bijzonder veel aandacht besteed aan de tuin. Er wordt gestipuleerd dat de huurder, mits schriftelijke toestemming van de verhuurders, er serres en andere constructies mag oprichten. Alle bomen, struiken en andere planten waren enkele dagen voordien geschat door Jean Verschaffelt en mochten onder geen enkele voorwaarde worden verplant of verwijderd⁷. Indien ze door ouderdom, droogte of bliksemingslag getroffen waren, moesten de verhuurders binnen de 15 dagen daarvan worden verwittigd. De huurder mocht op het einde van zijn huur een inventaris laten opmaken van zijn planten maar bij eventueel geschil met de verhuurders moest hij op zijn kosten al zijn bomen, struiken en andere soorten planten rooien en het terrein effenen.

Placide De Cock kon echter vrij vlug het domein kopen; in 1869 was hij al eigenaar en liet hij het huis afbreken en vervangen door een riante nieuwbouw waar hij met zijn gezin zijn intrek nam. De zware gezondheidsproblemen van zijn kinderen waarvan er toen al twee overleden waren, lag waarschijnlijk aan de oorsprong van deze beslissing. Het domein lag aan de stadsrand, de omgeving erbuiten was nog volledig landelijk en rust in gezonde lucht was één van de toen aangeprezen behandelingen voor tuberculosepatiënten⁸.

Toen Placide en zijn vrouw vrij kort na elkaar overleden (respectievelijk in 1886 en 1887) kwam hun zoon Emile hier ook definitief wonen. Voordien woonde hij vanaf medio 1882, na zijn huwelijk met Jeanne Verwest met wie hij twee dochters had, enkele huizen verderop in deze laan.

Jacques De Vriendt, kleinzoon van Emile, heeft het domein in zijn prille jeugd gekend en schrijft in zijn persoonlijke herinneringen: "Mijn grootouders De Cock woonden op de Boulevard d'Akkergem (nu Einde Were) in een mooi en groot herenhuis met een koetspoort. De woning had de allures van een grote villa want zij stond op zekere afstand van de straat en was voor drie vierden omgeven met een grote tuin die men kon bereiken langs een brede inrijpoort met pilasters. Aan de witte voorgevel bloeiden in de lente prachtige purperen Glycines (blauwereggen -Wisteria). Een groot deel van de tuin waar zich een vijver met een brugje over bevond, was omgebouwd tot bloemisterij. Ze bevatte een grote wintertuin, vijf of zes serren, een grote orangerie, een stookplaats, een paardenstal voor twee paarden, een groot koetshuis-bureel, een tuigkamer (= sellerie) en een woonplaats voor de koetsier".

Vanaf het midden van de 19de eeuw trok de Gentse bourgeoisie graag veranda's, serres, orangerieën en wintertuinen bij hun woonhuizen op. Nog in 1950 schrijft L. Michel Thiery: "Terwijl (. . .) bemerkt gij de spaarzame overblijfselen van wintertuinen. Een kleine eeuw geleden waren soortgelijke glazen paleisjes talrijk, vele rijke burgers en adellijke families volgden het voorbeeld van burgemeester Karel de Kerchove, wiens wintertuin in de Nieuwe

⁵ Stadsarchief Gent, D.K.F. 53/3 (doos 16), fonds J. De Vriendt. Huurcontract Verplancke / De Cock.

⁶ Bevolkingsregister, 2de wijkstelling 1867-1880, Akkergemboulevard nr. 22.

⁷ Jean Verschaffelt was de zoon van Pierre Antoine en de oom van Ambroise Verschaffelt. Hij was hovenier en bloemist.

⁸ Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen. Reeks G.12. nr. 11.149. (1869) Plan voor 'bouwen van een poortinrede met aanpalende gebouw en hofafsluiting'. Het huis zelf stond niet op de rooilijn, waarschijnlijk is er daarom nooit een plan ingediend ofwel is het niet bewaard gebleven.

Wandeling enig was en ook in het buitenland gekend. Helaas behoort dit alles nu tot het verleden.⁹ Charles de Kerckhove de Denterghem liet rond 1875 deze wintertuin optrekken voor architect Th. Bureau, directeur van de Gentse Industriële Hogeschool¹⁰. Hij overleed in 1882 maar zijn zoon Oswald hield de wintertuin in stand. L. Michel Thiery heeft deze wintertuin nog bezocht: “Onvergetelijk voor mij waren en zijn nog steeds de bezoeken, die ik als zeer jong onderwijzer met mijn jongens mocht brengen aan den heerlijken Wintertuin van graaf Oswald de Kerckhove - ongelukkig stierf de vriendelijke oude heer - en met hem verdween de Wintertuin. Ik ging er heen in den winter. De overgang was treffend, de leerlingen voelden het: buiten, mist of rijp en sneeuw en een naakte Nieuwe Wandeling; binnen, een zachte, met plantengeuren gevulde lucht, schitterend gekleurde bloemen, gracieuze gestalten van Palmen en Boomvarens.”¹¹

Van de wintertuin van Emile De Cock is slechts één ongedateerde foto bewaard gebleven. Hoewel sterk vervaagd is op dit binnenzicht goed te merken dat er vooral palmen stonden, de talrijke rotanzetels, bank, tafeltje en een aantal lampen geven aan dat deze wintertuin zeker niet uitsluitend diende voor de kweek van palmen maar vooral diende tot verpozing van de familie en de gasten. Bij guur winterweer zal de familie en haar eventuele gasten hier dikwijls aangenaam gezeteld hebben. Volgens getuigenissen van enkele hoogbejaarde familieleden is de wintertuin rond 1930 verdwenen om plaats te maken voor een tennisbaan.

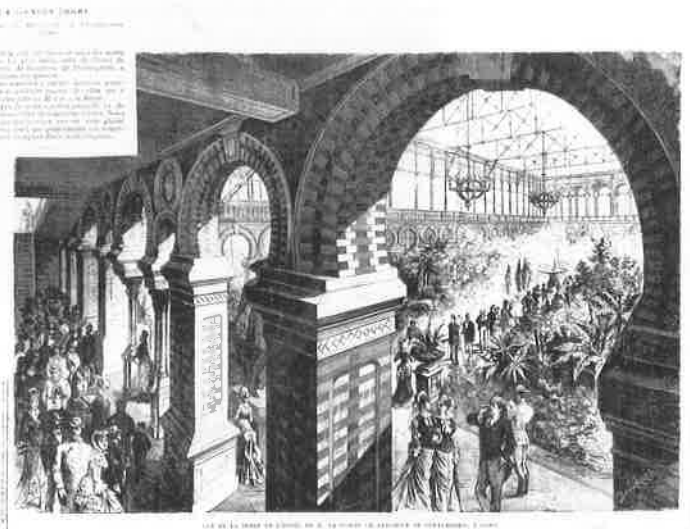
De bloemisterij van E. De Cock

Placide De Cock diende in april 1882 een bouw-aanvraag in om een woning die zijn eigendom was en die op de Ekkergermeleen links naast de scheidingsmuur met zijn domein was gelegen, nieuw op te trekken¹². Voordien woonde in dit pand hovenier Pierre Wyckaert en zijn gezin waaronder twee zonen die eveneens hovenier waren. Of ze ooit voor rekening van Placide werkten, is niet duidelijk, maar wel blijkt dat in de dubbele wegwijzers uit die periode op dit nummer de firma Wijckaert wordt aangeduid. In de nieuwbouw neemt op 8 november 1882 weduwe Charles Rigouts haar intrek, samen met haar toen bijna 14-jarige zoon Albert. Ze zullen er tot eind 1890 blijven wonen¹³. Albert zal ook bloemist worden en later nog een rol spelen in het bedrijf van Emile De Cock. Het lijkt aannemelijk te veronderstellen dat hij het vak leerde bij Emile De Cock. Over de werknemers op de bloemisterij van zijn grootvader noteerde wijlen Jacques De Vriendt alleen: “Emile De Cock eut à son service des aides-horticulteurs et plus tard, lorsqu’il eut acquis expérience et compétence, plusieurs fois des stagiaires”. Nadat Emile De Cock om ‘gezondheidsredenen’ stage had gelopen bij bloemisten, begon hij zelf te

tuinieren op het domein van zijn ouders te Ekkergergem. Het was hun bedoeling dat hij dit uit liefhebberij zou doen want als enig kind wachtte hem een rijke erfenis. Als rentenier door het leven gaan, gold in de 19de eeuw tevens nog als een statussymbool. Emile ontpopte zich echter tot een gedreven bloemist en handelaar waarvoor hij geregeld reizen ondernam naar het buitenland.

In 1883 neemt hij net als zijn vader Placide - als particulier - deel aan de 11de internationale tentoonstelling ingericht door de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde¹⁴. Hij wint er een paar medailles voor geraniums en kammerplanten. 000

De wintertuin van Charles de Kerckhove de Denterghem, Nieuwe Wandeling in Gent. Stadsarchief Gent, L150-20a

⁹ L.M.THIERY, *Populaire beschrijving van de grond waarop de stad Gent is gebouwd*. Gent 1950, p.92.

¹⁰ R. DE HERDT en G. DESEYN, “Industriële revoluties in de Gentse tuinbouw”, in *Tijdschrift voor geschiedenis van techniek en industriële cultuur*, deel 9, lente 1985, jg.3. nr. 1, p.4.

¹¹ L. M. THIERY, *De plantentuin van het Stedelijk Schoolmuseum te Gent*, Gent 1942, p. 131.

¹² Stadsarchief Gent, Bouwaanvragen. Reeks G.12. , nr. B.19. (1882)

¹³ Bevolkingsregisters 2de wijk. Akkergermeleen nr. 24 (in 1875 nr. 26). Telling 1867-1880 en 1881-'90.

¹⁴ De Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde (KMLK) vond haar oorsprong in samenkomsten van bloemenkwekers en tuiniers in de herberg ‘Au Jardin de Frascati’ aan de Coupure waar op 10 oktober 1808 de maatschappij werd gesticht. Door het houden van tentoonstellingen wou men de belangstelling voor de teelt van inheemse en uitheemse planten stimuleren. Een eerste tentoonstelling met 49 planten had plaats van 6 tot 9 februari 1809. Het initiatief kende veel bijval en het aantal planten en tentoonstellingen steeg razendsnel. Vanaf 1839 nam de maatschappij het initiatief tot het houden van vijfjaarlijkse tentoonstellingen met juryleden uit diverse Europese landen, later bekend als de ‘Floralien’. De Syndicale Kamer (SK), gesticht op 17 mei 1880, ontstond uit een kort voordien opgericht ‘Comité der Gentse Hofbouwers’ die opkwam voor de belangen van de tuinbouwers.

Aankondiging op een envelop door de Syndicale Kamer van Belgische Tuinbouwers van de Vijfjaarlijkse Internationale Tuinbouwtenoonstelling in april 1898.

UGent, Fonds Vliegende Bladen, II H 34

Ook de volgende jaren neemt Emile als particulier geregeld deel aan de tentoonstellingen van de KMLK maar vanaf 1888 wordt hij er als horticuieur vermeld. Zijn ouders waren toen overleden en het gebouw van de groothandel in koloniale waren in de Burgstraat werd al na het overlijden van zijn grootvader Théophile Claes vanaf februari 1875 verhuurd aan drukker Isidoor Van Doosselaere.

De tuinbouw was in het Gentse in die periode al uitgegroeid tot een reële industrie. In 1880 worden volgens een statistiek voor het ganse land 1200 hofbouwers, boomkwekers, zaadhandelaars en tuinarchitecten geteld. Gent alleen telde toen al niet minder dan 135 bloemisterijen. Deze cijfers zouden in die periode nog razendsnel aandikken. In 1888 waren er in het Gentse al 273 tuinbouwers bedrijvig en schatte men het aantal serres op ongeveer 2000. Vanaf 1889 tot 1895 daalde de export

echter gevoelig door onder meer het verdwijnen van de rijke liefhebbers in verscheidene landen. De kwekers reageerden op die negatieve tendens door zich te specialiseren in de teelt van een kleiner en uniformer assortiment. Iedere plantensoort eist immers eigen teeltvoorwaarden en een grote variatie aan plantensoorten telen is dus weinig efficiënt en rendabel¹⁵.

Volgens de familiale overlevering kweekte Emile De Cock camelia's maar was hij vooral gespecialiseerd in palmbomen. Deze zou hij vooral uitgevoerd hebben naar de Côte d'Azur. Zo zou hij in Nice een hele promenade palmen hebben aangelegd hoewel een echt bedrijfsarchief om dit te staven ontbreekt. Wel zijn een 80-tal briefkaarten met handelscorrespondentie bewaard gebleven. Deze kaarten, geschreven in het Nederlands, Frans, Engels, Duits en Italiaans zijn gedateerd tussen 1887 en 1909. Ze werden naar zijn bedrijf gestuurd vanuit België, Nederland, Groot-Britannië, Frankrijk, Monaco, Spanje, Tenerife, Duitsland, Italië en Griekenland.

Deze correspondentie verschaft enkele details die wijzen op de zorg die aan het plantentransport werd

¹⁵ J.G. VAN ONSEM, *Geschiedenis van de bloementeelt in Oost-Vlaanderen*, Gent 1950, p. 65.

besteed; voor het buitenland gebeurde het transport via de spoorwegen.

Enkele voorbeelden:

Iemand uit Parijs bestelt in 1899 schone planten voor Kerst- en Nieuwjaar. Ze moeten met katoen beschermd worden tijdens het transport. Louis Jaillane uit Lyon verstrekt in 1890 inlichtingen in verband met een lading planten voor verschillende tuiniers in een treinwagon. Ze moeten met een laag stro omgeven worden en in de juiste volgorde van bestemming geplaatst. Lombet en Biessy eveneens uit Lyon zullen De Cock verwittigen wanneer hun treinwagon zal geladen worden en hij de bestelde planten kan bijvoegen.

Bloemist W. Haanselaer uit Den Haag vraagt in 1896 de waarde van de lege manden die hij terug heeft gestuurd. Hij wenst het bedrag van de factuur van De Cock af te trekken...!

Deze summiere gegevens uit de briefwisseling geven toch een zeker inzicht in de internationale contacten en de uitstraling van de bloemisterij van Emile De Cock, diverse correspondenten vragen ook zijn plantencatalogus aan, maar tot nu toe is er geen enkel exemplaar teruggevonden.

De meeste gegevens over het plantenassortiment dat in het bedrijf van Emile De Cock werd gekweekt, zijn terug te vinden in de verslagen van de maandelijkse bijeenkomsten van de Syndicale Kamer van de Belgische Tuinbouw (SK) en de verslagen van de tentoonstellingen ingericht door de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde te Gent (KMLK). Vanaf 1884 richtte de SK maandelijkse tuinbouwmeetings in en dit in samenspraak met de KMLK. Vanaf dan duikt de naam van Emile De Cock geregeld op in de verslagen van deze twee nauw met elkaar vervlochten maatschappijen. Hij wordt geregeld vermeld als effectief lid, erelid, beschermend lid en af en toe zetelt hij in de maandelijkse jury bij de wedstrijden tijdens de plantententoonstellingen. Vanaf 1895 tot 1905 wordt hij in de Gentse Wegwijzers ook vermeld als schatbewaarder van de KMLK.

Tijdens de internationale tentoonstellingen - de Floralien - is zijn bedrijf één van de tuinbouwbedrijven die wordt aanbevolen en open staat voor vreemde bezoekers en tuinbouwlieffhebbers.

Zelf is hij geregeld aanwezig op allerlei tentoonstellingen en behaalt er frequent prijzen met zijn planten. De plantenassortimenten waarmee hij deelneemt bevestigen de familie-overlevering. Hij stelt vooral palmen, kamerplanten en sierplanten tentoon, voornamelijk variëteiten van *Areca*, *Kentia*, *Cycas*, *Tillandsia*, *Phormium*, *Phoenix*, *Aralia*, *Dracaena*. Enkele keren pakt hij ook uit met geraniums, camelia's, deutzia's en bloeiende serreplanten. In het volgende TIC-nummer wordt het tweede deel van dit artikel gepubliceerd met een (zeker niet volledig) overzicht van zijn plantenassortiment en de prijzen die hij er mee verzamelde¹⁶.

Emile De Cock reisde veel naar het buitenland,

Voorplat van het Tijdschrift van de Belgische en Buitenlandse Tuinbouw. UGent, *Revue l'Horticulture Belge et Etrangère*, deel XXV (1899), p. 138

vooral ook in het kader van zijn plantenhandel. Hiervan getuigen de briefwisseling met zijn vrouw en dochters en enkele menukaarten die hij als herinnering bijhield. In 1890 schrijft hij vanuit Wenen en in 1893 reist hij van Milaan naar Genua en Straatsburg, tussendoor verblijft hij ook in Monaco. Zo bezoekt hij in 1896 de internationale bloemententoonstelling in Dresden en in 1899 reist hij als jurylid naar de Internationale tentoonstelling van tuinbouw te St.Petersburg.

In *Revue de l'Horticulture Belge et Etrangère* verschijnt daarover een verslag en daarin wordt ook verwezen naar het fenomeen van de overtalrijke tentoonstellingen: "Les expositions florales se multiplient aujourd'hui entre mesure un peu partout, il faut vraiment du courage à ceux qui participent à ces luttes répétées, dont les organisateurs bien souvent ne se doutent pas des sacrifices auxquels sont astreints ceux qui sont à la tête de l'industrie horticole et ne veulent pas la voir périr sous les assauts de la concurrence étrangère."¹⁷

Tenslotte maakt hij in 1912, een jaar voor zijn dood, een rondreis door Zwitserland en langs de Italiaanse meren met de 'Cercle Van Houtte'.

Ondertussen was de tuinbouw verder geëvolueerd □□□

¹⁶ UGent, Fonds Vliegende Bladen. Vooral te vinden onder trefwoord horticulture, de uitslag van de wedstrijd van de Ligue Horticole St.Amandsberg berust in het Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis te St.Amandsberg.

¹⁷ *Revue de l'Horticulture Belge et Etrangère*, deel XXV (1899), p. 138.

L'EXTENSION HORTICOLE

(SOCIÉTÉ ANONYME)

Rue du Pont de Malte, 170

GAND (BELGIQUE)

Gand, le 4e février 1901.

M

Nous avons l'honneur de porter à votre connaissance que par acte du 19 janvier 1901, il a été constitué une Société anonyme ayant son siège social à Gand et la dénomination de :

« L'EXTENSION HORTICOLE ».

La Société a pour objet la culture, l'achat et la vente de tous les genres de produits horticoles.

Elle reprend la firme, les collections, les approvisionnements de plantes et la suite des affaires de l'établissement d'horticulture bien connu de Monsieur ÉMILE DE COCK. Les installations de la Société sont entièrement neuves, situées Rue du Pont de Malte, en plein centre horticole du faubourg de Courtrai, à Gand. Elle s'occupera dans le principe particulièrement de la culture des plantes ornementales, d'appartement et de commerce, des azalées et des palmiers.

Monsieur ÉMILE DE COCK donnera à la Société anonyme « L'EXTENSION HORTICOLE », le concours efficace de son expérience et de ses relations commerciales. Il en présidera le Conseil d'administration. Monsieur HENRI DE WILDE remplira les fonctions d'administrateur délégué.

La correspondance devra être adressée à la Société anonyme L'Extension Horticole, 170, rue du Pont de Malte, Gand, et les envois en gare de Gand-St-Pierre.

Tous les actes qui engagent la Société, seront signés par deux administrateurs.

Nous nous recommandons à votre confiance et vous prions d'agréer, Monsieur, nos salutations bien distinguées.

Le Président du Conseil d'administration,

ÉMILE DE COCK.

Les Administrateurs,

H. DE WILDE, Adm^e délég.

V. D'HONDT.

OCT. BRUNEEL.

Le Commissaire,

V. HEURSEL.

Gand, imp. Ad. Heurte

Brief uit 1901 met vermelding van de oprichting van *L'Extension Horticole* door Emile De Cock. *UGent, Fonds Vliegende Bladen, II H 34*

tot een heuse industrie, de teelt van de azalea overleugelde totaal die van de eens zo geliefde Camelia en de specialisatietendens was nu gemeengoed. De bloemisterij aan Einde Were werd te kleinschalig, de concurrentie te hevig en te fel gericht op algemene markttrends en waarschijnlijk wou Emile het ook wat rustiger aandoen. In 1901 vormde hij zijn bedrijf om tot de N.V. l'Extension Horticole met een ruimere standplaats in de Maaltebruggestraat. De stichtingsakte werd op 19 januari 1901 verle-

den voor notaris Ferdinand Antoine Nowé. Weduwe Stéphanie Gamby-Kinnaer, een rentenierster uit Schaarbeek, brengt een bloemisterij in van 72 ares groot aan de Maaltebruggestraat. Emile De Cock "fait apport de sa firme, de sa clientèle, de ses relations commerciales, de la généralité des plantes garnissant les serres et installations de son établissement horticole du Boulevard d'Akkergem" evenals al het roerend industrieel tuinbouw materiaal¹⁸. Een folder beschrijft het bedrijf in de Maaltebruggestraat 170 als "en plein centre horticole du faubourg de Courtrai à Gand. Elle s'occupera dans le principe particulièrement de la culture des plantes ornementales, d'appartement et de commerce, des azalées et des palmiers"¹⁹. Emile De Cock kweekte dus ook azalea's, toen één van de succesvolste cultuurplanten uit het Gentse. Waarschijnlijk werd hij er door de markttrend toe gedwongen, hij stelde echter slechts heel uitzonderlijk azalea's tentoon.

Emile De Cock was voorzitter van de administratie-raad, als administrateurs fungeren Henri De Wilde, Victor D'Hondt en Octave Bruneel en als commissaris Victor Heursel²⁰.

Als bloemist-bestuurder neemt Albert Rigouts, ooit de buurjongen van Emile, het volgende jaar zijn intrek in de Maaltebruggestraat; hij zal hier tot 1915 als bloemist ingeschreven blijven.

In 1903 werd door de KMLK de 15de internationale tentoonstelling gehouden. Emile De Cock maakte deel uit van het inrichtend comité, maar een ongeval overschaduwde dit evenement voor hem. Volgens de familieoverlevering had hij - na een val van een keldertrap - een oogletsel opgelopen (waarschijnlijk een netvliesloslating). Hij reisde af naar Parijs met zijn dochter Lucie, maar de oogoperatie die hij daar onderging was weinig succesvol. Op de foto gemaakt van het inrichtend comité zijn de portretten van drie afwezige leden rechtsboven de groep omcirkeld bijgevoegd. Behalve E. De Cock waren ook E. Praet en A. Van Geert toen afwezig.

Emile had geen opvolgers, zijn oudste dochter Clara huwde op 28 december 1905 met Maximilien François Désiré De Busscher, beroeps luitenant-kolonel bij de infanterie, zijn jongste dochter Lucie huwde op 4 juni 1907 met houthandelaar Edouard De Vriendt.

Op familiaal vlak volgden nog enkele gelukkige jaren, beide dochters kregen kinderen en een zestal kleinkinderen vrolijkten zijn laatste jaren op. Hij stierf op 1 april 1913 op de relatief jonge leeftijd van - nog net geen - 61 jaar aan de gevolgen van een nierziekte. □□□

In het volgende Tijdschrift voor Industriële Cultuur wordt het tweede deel van dit artikel gepubliceerd waarin de aandacht vooral gaat naar het druk sociaal leven van Emile De Cock en een overzicht wordt gegeven van de tentoonstellingen waaraan hij deel heeft genomen, met de behaalde prijzen.

¹⁸ Bijlagen staatsblad 1901., p.592. akte nr. 377.

¹⁹ UGent, Fonds Vliegende bladen, II H 34.

²⁰ H. De Wilde, opzichter van de openbare beplantingen van Gent; V. D'Hondt, hoogleraar aan de Gentse universiteit; O. Bruneel, advocaat en schepen van Gent; V. Heursel, eigenaar.

²¹ Een deel van de familieoverlevering steunt op het werk van Simonne Bergmans, *Le patrimoine secret*. Brussel 1947, Sommige feiten werden door haar geromantiseerd zodat fictie en werkelijkheid niet altijd strikt te achterhalen zijn. Simone Bergmans was door haar moeder Louise Claes, die gehuwd was met hoogleraar Paul Bergmans, een kleindochter van François Claes (zoon van Theophile Claes). Haar broer Jacques was een bekende kunstschilder.

Genealogie van familie De Cock (naar de gegevens van wijlen Jacques De Vriendt)

De familie De Cock was begin 18de eeuw in Letterhoutem (land van Aalst) gevestigd. Ze leefden er als bescheiden landbouwers, pachters van hun hoeve en grond. In de eerste helft van de 20ste eeuw waren verre verwanten De Cock nog altijd landbouwers in Oosterzele, ze onderhielden toen nog contact met hun Gentse verwanten.

De verst bekende voorvader was Laurentius De Cock, gehuwd met een Livina De Mulder. Hun zoon Joos Joseph (°Letterhoutem 3-12-1705 en + 25-12-1757) huwde er met Elisabeth Hanssens (°Letterhoutem 14-10-1705 en +21-5-1786), dochter van Joos en De Bosschere Adriana. [Via dit verre voorouderpaar bestaat er een verwantschap tussen Emile De Cock en de in de 19de eeuw gerenommeerde componisten Hanssens. Livinus Hanssens, de broer van Elisabeth, was gehuwd met Rasschaert Jacqueline waarvan zoon Samuel (°Letterhoutem ca 1792 en +Gent 12-1-1785) koster werd in de St.-Niklaaskerk in Gent. Van hem stammen de componisten Hanssens af.]

Hun zoon Jan Baptist (° ca. 1742) wordt kuiper te Oosterzele en sterft er op 13-2-1823. Zijn oudste zoon Augustin (°Oosterzele 29-11-1773 en +Massemen Westrem 25-4-1844) volgt hem op als kuiper en huwt te Oosterzele op 13-2-1797 met Marie Jeanne Van de Putte (°Oosterzele 1777 en + Massemen Westrem 1848.) Het gezin heeft twee zonen, de oudste Pieter-Joseph (°Westrem 1811 en +1868) zet het ambacht verder. Op zijn bidprentje staat dat hij "een ijverig lid van de kerkraad en de gemeenteraad was". Dit wijst er op dat hij een zekere intellectuele ontwikkeling moet hebben genoten. Hij was gehuwd met Marie Jeanne de Corte.

De tweede zoon, Placide De Cock (vader van Emile) wijkt uit naar Gent (°Massemen-Westrem 8-9-1819 en +Gent 19-12-1886). Kort voor 1850 wordt hij bediende-magazijnier bij Théophile Alexandre Claes-Thirenteyn, een belangrijke groot-handelaar in koloniale waren. Diens prachtig ingericht woonhuis en magazijnen waren gelegen in de Burgstraat met een uitgang in de Hoogstraat.

Lucie De Cock en verloofde Edouard De Vriendt met op de achtergrond Emile De Cock in de tuin van het ouderlijk huis.
Collectie: Rosa De Vriendt - Moris

Genealogie van familie Claes (naar de gegevens van wijlen Jacques De Vriendt)

De familie Claes is afkomstig uit Laarne waar ze in de nabijheid van het kasteel woonde. De overgrootvader langs moederszijde van Emile De Cock, Jean François Claes (°Laarne 27-6-1754 en nog in leven in 1825 te Doornik) was de zoon van Lieven en Volckman Marie Petronille en was er bloemist-tuinier. Hij nam deel aan een wedstrijd voor de aanleg van een park in Doornik en sleepte de eerste prijs in de wacht. Om zijn project tot uitvoering te brengen, verhuisde hij naar Doornik waar hij op 8 juli 1794 in het huwelijk trad met Durieux Scholastique Josephhe (°Ante 1773 en nog in leven te Doornik in 1823)

Het echtpaar stichtte een groot gezin. De oudste zoon Théophile Alexandre (°Doornik 20-2-1795 en +Gent 6-6-1874) emigreerde naar Gent. Aangetrokken door een economische heropleving onder het Hollands bewind hoopte hij er fortuin te kunnen maken. Volgens de familieoverlevering sloeg hij aan het werk als arbeider in de haven, toen nog gelegen aan de Gras-en Korenlei²¹. Hij merkte dat er met een dosis geluk en risicokapitaal het mogelijk was grote winsten te realiseren via de aankoop van specerijen in het Oosten. Met een 'lening' liet hij een lading specerijen overkomen. Het was een lange en hachelijke onderneming want zeestormen en kapers vormden een reële bedreiging maar Théophile Claes slaagde in zijn opzet. Dit betekende het begin van een bloeiende groothandel in koloniale waren wat hem snel toegang verschafte tot de Gentse burgerij. Op 8 mei 1847 kocht hij van Eugène en Auguste Lippens in de Burgstraat een prachtige herenwoning met magazijnen. Van huis uit was hij tweetalig en weldra sloot hij zich aan bij het liberaal getinte verenigingsleven zoals *La Société l'Union* waarvan hij vanaf 1856 vice-president werd.

Théophile Claes huwde op 15 oktober 1823 te Gent met Thirenteyn Lucie (°Oostakker 5-3-1791 en +Gent 31-12-1865), dochter van Pierre Léonard, geneesheer in Oostakker, en Marie Cathérine Thérèse Willems.

Het gezin Théophile Claes - Thirenteyn had twee overlevende kinderen: Lucie Marie Livine (°Gent 11-6-1825 en +Gent 19-5-1887) en François (°Gent 9-4-1831 en +Gent 5-9-1909)

Lucie Claes huwde op 29 november 1850 in Gent met Placide De Cock, bediende van haar vader.

In die tijd was de verbintenis tussen de dochter van een rijke burger en diens bediende niet evident. Om hun doel te kunnen realiseren zag het verliefde paar geen andere oplossing dan een georchestreerde schaking waarna het huwelijk kon doorgaan. Placide De Cock bleef bij zijn schoonvader werken maar vanaf 1870 resideerde hij aan de Akkergemboulevard. Na het overlijden van zijn schoonvader verhuurde hij het gebouw in de Burgstraat aan drukker Isidoor Van Doosselaer.

François Claes huwde te Doornik op 7 oktober 1861 met zijn volle nicht Virginie Léopold Josephine Duparcq (°Doornik 11-10-1834 en +Gent 24-12-1923) dochter van Pierre Henri Joseph, slager te Doornik, en Josephine Scholastique Claes, zus van Théophile.

François was eigenaar van een brouwerij op de Houtbriel die hij door derden liet uitbaten. Hij woonde in 'La maison blanche', toen het laatste huis van de Kortrijksesteenweg tussen de Baliestraat en de latere Van Monckhovenstraat. Hij leefde er als rentenier en was een planten- en kunstliefhebber. Hij steunde jonge kunstenaars door werken aan te kopen.